

Den norske tannlegeforenings Tidende

109. årgang – 1999

Redaktør: Gudrun Sangnes

LEDER

Alt er allerede sagt	2
Større valmuligheter kræver bedre kunskaper	51
En utstrakt hånd	538
Forti år som fakultet	783

PRESIDENTEN HAR ORDET

Vi trenger blanke ark og fargestifter til	3
Fargestiftene brakk	107
Politikerne har oppdagat oss	171
Trenger du NTF?	334
Dugnad i tannhelsetjenesten?	387
Tannlegebehov og tannlegeutdanning – NTF foreslår mellomøsning	595
Takk for meg	883

PTE-FORMANNEN HAR ORDET

Konkurransetilsynets rapport viktig i vårt videre arbeid	223
--	-----

GJESTESKRIBENTEN

Richard J. Simonsen: Letter from America. Dentistry today – putting profit before patients	5
Dagfinn Heybråten: Departementet styrker rekrutteringen og stabiliteten	539

FAGARTIKLER

Berner, Heidi S., S. Petter Lyngstadaas og Per S. Thrane: Hvordan kan ett gen gi mange forskjellige produkter?	342
Eriksen, Harald M.: Hva kan endodontisk epidemiologi lære oss?	828
Grytten, Jostein og Irene Skau: Honorarer og stordriftsfordeler i privat tannlegepraksis	172
Grytten, Jostein og Irene Skau: Konkurrans og tilbudsinduksjon i den private tannhelsetjenesten	180
Grytten, Jostein og Irene Skau: Andelen kvinnelige tannleger i privat praksis er økende. Hvilken betydning har dette for arbeidstid, produktivitet og praksisform?	224
Grytten, Jostein og Irene Skau: Inntektsnivå i privat tannlegepraksis	230
Haanæs Hans R., og Eivind Andersen: Posterior segmentosteotomi i maxilla	388
Jacobsen, Nils: Pedagogiske, organisatoriske og emosjonelle utfordringer ved tannlegeutdanningen i Oslo	784
Jokstad, Ashbjørn: EBM, evidensbasert medisin – relevant for tannleger?	548
Jokstad, Ashbjørn, Sverre K. Njaa og Jan Haug: Vaktordningen i Øvre Romerike tannhelse-distrikt	602
Mehlum, Ingrid Sivesind: Forebygging av arbeidsrelatert lateksallergi	540

Morken, Tore, Trond Augustson og Svein Helland: Yrkesrelaterte hudplager blant tannhelsepersonell	790
Rasmussen, Per: Hjertesykdommer og tannhelse hos barn	6
Skaug, Nils, Charles John Palenik, Øyunn Nielsen og Egil Lyngaa: Steriliseringsrutiner i odontologisk praksis i Norge 1995–96	884
Skaare, Anne: Herpes simplex-infeksjon (HSV-1) – virkningsmekanismer og kliniske aspekter	596
Støle, Ann Catrin, Dorthe Holst og Annemarie A. Schuller: Færre unge til tannlege en gang i året. Grunn til bekymring?	392
Thrane, Per S.: Genteknologi på full fart inn i klinisk odontologi	336
Thrane, Per S., Heidi S. Berner og S. Petter Lyngstadaas: Ribozymmer – et fremtidig behandlingsprinsipp ved virusykdommer og kreft?	338
Tranøy, Knut Erik: Med sideblikk til medisins etikk	396

FAGARTIKLER: DENTALE MATERIALER I OG II

Berglund, Anders, Jan A. Ekstrand og Jon E. Dahl: Kvikksilber från amalgam – frisättning, öde i organismen och effekter	68
Bindslev, Dorthe Arenholt og Hans Sundberg: Trygt i Munden – farligt i miljøet?	74
Dahl, Jon E. og Erling Østergaard: Merking på dentale produkter	80
Gjerdet, Nils Roar, Maud Bergman og Arne Hensten-Petersen: Bivirkninger og dentale materialer – et problem for pasienten eller personellet?	58
Herø, Håkon, Bo Bergman, Margret Grimsdottir og Heidi Kerosuo: Metaller i munnen – holdbart og trygt?	134
Holmstrup, Palle, Tony Axéll og Bert Björkner: Allergisk reaktion i mundslimhinden som følge af dentale restaureringer. Hvad kan der gøres?	52
Munksgaard, Erik Christian og Håkon Nordbo: Plast- og glasionomerbaserede fyldings- og cementeringsmaterialer	108
Ruyter, I. Eysteinn, Svend Kaaber og Pekka K. Vallittu: Plast og protetikk	118
Turjanmaa, Kristiina, Bodil B. Knudsen og Karin Wrangsjö: Handskar och kofferdam – skydd eller risk?	64
Ørstavik, Dag, Åke Ericson, Varpuleena Kirstilä og Lenander-Lumikari, Marianne: Materialer for kortvarig bruk	126

AKTUELT FAG

Ariansen, Per: Amalgamstriden – en kontrovers som kan plomberes?	14
--	----

Svar til Pål Barkvoll vedrørende veilederen «Tenner for livet» (Hilde Vogt Toven).....	557
Hvorfor være medlem av NTF? (Viseformannen i PTE, Ulf Svensen).....	559
Svar til Ulf Svensen (Stein Tessem).....	560
Hva betaler vi kontingent for? (Bård Standal).....	561
Vikarordningen er en nødvendig nødløsning. Svar til Bård Standal (Formannen i OTE, Jan-Henrik Andersen).....	562
Hvorfor være medlem av NTF? (Øyvind Magnussen).....	620
Er det for dyrt å være medlem av NTF? (Presidenten i NTF, Arild Vangstein).....	620
Nytt årtusen – hva nå NTF? (Carl Christian Blich).....	622
Telefonkatalogens «gule sider» og publikums oppfatning av en tannlege MNTF (Ivar Hoff).....	624
Helsetilsynets veileder i forebyggende tannhelsearbeid. En oppfølgende kommentar (Harald Ulvestad).....	697
Svar til Harald Ulvestad (Helseminister Anne Alvik).....	698
DOTs problemer krever nytenkning, ikke mer av samme medisin (Tor E. Torbjørnsen).....	699
«NTF inn i fremtiden – mer politisk, til medlemmenes beste» (Viseformannen i PTE, Ulf Svensen).....	806
Om frie entreprenører og døde ideologier. Kommentarer til Carl Christian Blichs innlegg i Tidende nr. 12, 1999 (Jan Ask).....	807
NTF, krisen i den offentlige tannpleien og forslaget om nytt fakultet (Bjørn Olav Engebretsen).....	808

KOMMENTAR

«Har du kontorforsikringen i orden?» (Direktør i Gjensidige Næringslivsvektor, Tom Aasebø, kommentar til artikkel i NTFs tidende nr. 3, 99 side 144–5).....	250
Advokat Knut S. Kjelstad svarer Gjensidige forsikring.....	251
Folketandvårdens markedsføring forundrer (Jan Parow).....	252
Bruk kofferdam (Nils Hågensli).....	252
Menneskelighet – etikk og moral (Per Haugen).....	563
Med skjult kamera hos tannlegen (Dorthe Holst).....	810
Odontologiske utfordringer (Knut-Erik Jacobsen).....	811
Var landsmøtet verd pengene i år? (Bjørn Figenschou).....	871
Tannleger opp 14 lønstrinn (Jan Ask).....	900

FDI 1998

Barcelona med spansk åpning.....	30
Notater og tanker fra et FDI-seminar: Vil kvinne-dominans drive mennene bort fra odontologien?.....	31
Fra generalforsamlingene.....	34
Gro til topps.....	35

SAMFUNNSODONTOLOGISK FORUM 1999

«Med tannhelsetjenesten inn i et nytt årtusen».....	564
Helseminister Dagfinn Høybråten: Det blir ingen gjennomgripende totalreform i tannhelsetjenesten.....	565
Tannlegeutdanningen i Norge – hvor, hvordan og hvilke utfordringer?.....	566

OVERTANNLEGEFORUM 1999

Må overtannlegen være tannlege?.....	567
Penger blir stadig viktigere.....	570

Overtannlegeforeningen – forum for debatt og erfaringsutveksling.....	572
---	-----

MØTER

NSOIs høstmøte '98: Stort behov for etter- og videreutdanning.....	92
Vestlandsmøtet 1999: Bemanningen i DOT ennå en gang i sentrum.....	158
Congress on Dental Law and Ethics: Kravene øker til etisk og profesjonell standard.....	210
Bergen Tannlegeforening med møte om kvalitet: Kvalitetssystemer – fra store og kompliserte til små og nyttige?.....	212
Nådendal, Finland, 20. – 21. august 1999: Nordisk Odontologisk Förenings (NOF) 82. årsmøte.....	214
Midt-Norgemøtet 1999: Etter 10 år er trøndernes vårmøte vel etablert.....	410
Gordonkonferansen i New Hampshire, februar 1999: Annerledes og inspirerende møte om salivaforskning.....	633
Norsk periodontistforening 25 år.....	901
IAFS i Los Angeles 22. – 28. august 1999: Rettsodontologer fra hele verden møtes.....	902
Academy of dental materials, Arizona, 28.–30. oktober 1999: Styrt vekst av tapt vev og biologiske interaksjoner ved dentale materialer.....	903

KØLNMESSEN 1999

Størst og mest besøkt, bør ikke bli større.....	552
---	-----

INTERNETT

Internasjonal web-basert multimedia database for kjeveortopedi.....	905
---	-----

TIDENDES SOMMERHEFTE

<i>Leder</i>	
Å eg veit meg eit land.....	431
<i>Landet bak hundrede mile gjemt...</i>	
Finnmark revisited: Ved enden av Europa.....	432
Jan Nielsen er rotfäst finnmarking: – Et år uten høstjakt er totalt bortkastet!.....	433
Gunvor Kleppan hoppet av storbylivet: – Eventyrlysten drev meg til Finnmarksvidda.....	437
Peder Wang-Norderud kan ikke få nok vær: Jeg vil bli pensjonist i Finnmark.....	440
Med kurs i dans og odontologi (Intervju med Sigrid Aas Eriksen).....	444
Lakseeffekten slo til i Hadsel: – Jeg er en betalt laks! (Intervju med Line Bjerklund Shields og Troy Shields).....	446
Thomas Sefranek fikk drømmen sin oppfylt: Denne klinikken er et speilbilde av min sjel!.....	448
Erling Ilstad, murer og tømmer med grønne fingre: – Du blir aldri ferdig med en have.....	450
«Gammelordføreren» skyter igjen fra hofta: Om klamme ulltepper, abstinens, bakstrevere, vedteker og tannsmykker (Intervju med Harald Jøstensen).....	452
Var sirkusartist, ble bonde og tannlege: Nå er Lasse Liten blitt Lasse Stor (Intervju med Lars Tuset).....	455

Olsen, Ingar, Emenike Ribs Eribe, Siri R.R. Andersen, Geir Arne Hansen og Erik Jantzen: Mikrobiologisk diagnostisk service for tannhelsepersonell	893
Reitan, Jon -Kjetil: Risiko for blødning i forbindelse med kirurgiske inngrep	187
Thelle, Dag S.: Hvordan kan man tenke på en mulig årsakssammenheng mellom amalgamfyllinger i tennene og helseskader?	20
Periodontale sykdommer kan ha konsekvenser for annet enn tennene (Intervju med professor Jasim M. Albandar)	140
Prioner – en nyoppdaget type smittomt agens uten arvestoff	236

AKTUELT

– Jeg tror ingen oppfatter meg som noen trussel (Intervju med Kjell Bjorvatn)	88
– La folk få utvikle sine sterkeste sider (Intervju med Hans R. Haanæs)	90
Brudd i særforhandlingene med KS (Intervju med Jan-Henrik Andersen)	142
Har du kontorforsikringen i orden? Bekymret spørsmål fra NTFs advokat, Knut S. Kjølstad	144
TSE-prøveprosjektet er i gang: Nybrottsarbeid på Jevnaker	146
«Smerteblinde» tannleger vakte oppmerksomhet (Intervju med Magne Raadal)	188
Dekanus ved Det medisinske fakultet, UiO: Skeptisk til utspillet fra Pål Barkvoll (Intervju med Stein A. Evensen)	190
Utredningsgruppen for eventuell tannlegeutdanning i Tromsø: Tannlegerressurser i Norge: en oppsummering av framskrivninger, vurderinger av etterspørsel og fordelingsproblemer	191
Nordnorsk prosjektrapport slår fast: Avgjørende for rekrutteringen er en konkurransedyktig lønn	192
Sosial og helsedepartementet: Ikke forbud mot amalgam	194
Bruk av tannrestaureringsmaterialer i Norge: NTF stort sett enig	195
Nye lover: NTF i Stortingets sosialkomité	196
Tandvårdsdirektøren i Norrbotten frykter rekrutteringsvansker: Nå trenger vi de svenske tannlegene i Sverige	238
Gjennomslag for stimuleringsstiltak. Nå er det opp til fylkene	239
Dorthe Holst: Det var den gang – og ikke nå! Fra idyll til rekrutteringskrise, budsjettklemme og entreprenørskap i Den offentlige tannhelsetjenesten	240
– Tar tannlegene for lett på dokumentasjonskrav? (Intervju med Roy Holland)	244
Vi kan få mangel på kjeveortopedier om 10–15 år	246
Tilfredsstillende tilgang på kjeveortopedier krever handling nå (Intervju med formannen i Norsk Kjeveortopedisk Forening, Kari Line Roald)	247
Formannsmøte: Tromsø eller ikke Tromsø – det er spørsmålet	348
NOUs utredning om styrking av folkehelsearbeidet i kommunene: Hvor ble det av tannhelsen?	350

Nye forslag til utbetalinger i Sykeavbruddskassen	351
Privatpraktiserende tannleger i aksjeselskap	404
Hvilke regler gjelder for benevnelse av tannlegepraksiser?	406
Nær 1000 tilfeller meldt til Bivirkningsgruppen	608
Komposittallergien tvang ham ut av yrket: – Jeg behandlet kompositt som smittestoff, men ble fortsatt syk (Intervju med Jørn Herje)	611
Rådet for tannlegeetikk: Hva er forsvarlig tannbehandling?	612
Tannlegekjedene i USA: Nærmere fiasko enn suksess	613
Smittevernkurs i Troms: Tuberkulosen på fremmarsj i Norge	616
Ti år med praksiskontakt i Bergen	618
Nyttige tips for Internettbrukere	
Hvordan hente ut dokumenter fra Internett	619
Knusende dom i Haugesundsaken	794
Statsbudsjettet 2000: 2,6 millioner til stimuleringsstiltak	795
Preklinikerne i Oslo på plass i nytt hus	796
10 år etter fusjonsvedtak for lege- og tannlegefakulteter: – Den ideelle studieplan er umulig!	798
Statens legemiddelkontroll: Tannlege i direktørstolen (Intervju med Gro Ramsten Wesenberg)	800
Tannlegeskrekk må kureres i tannlegestolen (Intervju med Tiril Willumsen)	802
Anne Dorthea Flatebo: Autoklaveringsmuligheter i tannlegepraksis – hvorfor sliter mange med fuktighet?	804
Utenlandskandidater på spesialopplegg: Åtte tannleger forberedes for praksis i Norge	897
Den post-antibiotiske periode nærmer seg	898

DEBATT

Nødvendig og faglig forsvarlig tannbehandling (Magne Raadal)	25
Nødvendig og faglig forsvarlig tannlegebehandling (Tore Ramstad)	84
«Jeg hadde også en drøm». Refleksjoner over «En privatpraktiserende tannleges drøm», Tidende nr. 17, '98, side 811–2 (Rolf Gunnar Aspestrand)	86
Ad «Amalgamrapporten» – Presidentens artikkel i Tidende nr. 17, 1998 (Jorunn Østberg)	86
Nødvendig tannlegebehandling: Objektive kriterier og individuelle avgjørelser om behandling	148
Tannlegeutdanning i Tromsø – et blindspor? Om utdanning, stimulering og regulering (Carl Christian Blich)	198
Markedsføring av dentale biomaterialer (Gudbrand Øilo)	200
Kommentar til «Amalgamrapporten» (Ola Førde)	200
Hvorfor være medlem av NTF? (Stein Tessem)	352
Behovet for flere tannleger er diskutabelt (Jostein Grytten og Irene Skau)	354
Skal vi utdanne tannleger «på dagnad»? (Hans R. Haanæs og Arild Stenvik)	359
Hvorfor vi bør få 3-årig utdanning av tannpleiere? (Benthe Hansen)	361
Behandlingsbehovet tilsier ikke flere tannleger på sikt (Dorthe Holst)	408
Helsetilsynets nye veileder for forebyggende tannhelsearbeid – et ubrukelig verktøy? (Pål Barkvoll)	556

En lærer hos livet selv...

Richard J. Simonsen: How much longer?	458
Kari B. Lauritsen: På fisketur med gutta	461
Johnny Grøthe: Musandam – ikke akkurat norsk påskefjell	464
Torbjørn Guldseth: Fra en reise i Polen	468
Torbjørn Guldseth: Etter katastrofen i Tsjernobyl	470
Jarle Bragelien: «Ja, vi elsker...» og Nordraak	472
Kai Hunstadbråten: Dengang tannbørsten var «ett njutningsmedel för överklassen»	474
Formann i NTFs fagnevnd, Øyvind Asmyhr foran årets landsmøte: Etik er mer enn kollegiale bestemmelser	476

Dikt og bilder

«Den ene dagen». Dikt av Inger Hagerup	430
«Lavendelåker i Provence». Oljemaleri av tannlege Ellen M. Toverud	443
«Frukten». Dikt av Åse-Marie Nesse	443
«Nattbordsuite». Foto og akryl på lerret, av tannlege Torhild Sødem	454
«Vertigo». Dikt av Lars Saabye Christensen	454
«Fra Falster». Akvarell av tannlege Birgitte Bruaset	460
«Gleden». Dikt av Sidsel Mørck	460
«Per Hovda». Trerelieff av tannlege Torstein Harbo.	467
«Et levett ansikt». Dikt av André Bjerke	467
«Fra Måndalen». Oljemaleri av tannlege Birgitte Bruaset	473
«Alt er bare bra». Dikt av tannlege Per Otto Neverlien	477
«Fetsund lenser». Oljemaleri av tannlege Ellen M. Toverud	481

NTF's LANDSMØTE 1999

Presidenten, Arild Vangsteins tale ved åpningen: Politisk enighet, men ikke bud om økt satsing	834
Mer etik, takk	838
Paneldebatten: Det er lov å tjene penger på helse	840
Dentistry 2000: Stort marked for forskjønnelse	842
Internett – snart en nødvendighet	843
Bruk røntgen på riktig indikasjon	845
Plast eller keramikk på fortennene?	846
Ferskt fra fakultetene: Forskningsresultater med klinisk relevans	847
Smertebehandling: Viktig å være tilbakeholden	848
Erosjon blant unge et økende problem	849
Spiseforstyrrelser: – Vær ikke redd for å ta opp problemet	851
Atferdsforandringer: Ha ikke ambisjoner på vegne av andre	853
Odontofobiutvikling: – Profylakse gjelder mer enn bare karies og periodonti	854

Diskotekbrannen i Göteborg: Odontologisk identifikasjon mulig også uten fyllinger	856
Nordental 1999: Den største dentalutstilling i Norge i dette århundre	858
NTF om tannlegeutdanning og -behov: Flere studenter, og preklinikk i Tromsø	862
NTF om spesialisttjenester og videreutdanning: Kompetansesenter i hver helseregion	863
Ny foreningsstruktur på trappene: Bør OTL og PTL legges ned	864
OTEs informasjonsmøte: Fullt hus, men ikke stormende jubel	867
PTEs informasjonsmøte: Akademikerne skal kartlegge kvinnelige akademikere selvstendig næring	869

REPRESENTANTSKAPET 1998

Enstemmig resolusjon: Støtte til den offentlige tannhelsetjenesten	26
Generalsekretæren – tannlege eller ikke?	28
Valgene	29

DOKTORAVHANDLING

Anne Skaare: Kliniske studier av triclosans anti-inflammatoriske effekt	94
---	----

MINNEORD

Bente Olsvik	38
Diderich O. Humerfelt	99
Otto Neverlien	368
Jakob Valderhaug	368
Anders O. Grevstad	369
Kari Syrtveit	480
Per-Erik Kaare	704

BOKNYTT

39, 259, 325, 370, 421, 634, 818, 916

NIOM-INFO

372

REPRESENTANTSKAPET/LANDSTINGENE 1999

Tidende nr. 14	709–780
----------------------	---------

KURSKATALOGER OG LANDSMØTEPROGRAM

Kurs høsten 1999, nr. 6	269–332
Landsmøteprogram 1999, nr. 10	489–536
Kurs våren 2000, nr. 13	645–708